

ВИХІД З МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ: США VS. ЮНЕСКО

ЖУКОРСЬКА Ярина Михайлівна - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Державного університету «Київський авіаційний інститут»

ORCID ID: 0000-0002-7797-5207

УДК 341.217

DOI: <https://doi.org/10.71404/NP.2026.1.49>

Стаття присвячена комплексному аналізу правових аспектів припинення членства США в Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) та практики повторного приєднання. Юридичну природу виходу розкрито крізь призму статті II(6) Статуту ЮНЕСКО, що передбачає добровільний вихід шляхом письмового повідомлення Генерального директора із набуттям чинності після спливу одного року (31 грудня року, наступного за роком повідомлення) та із збереженням фінансових зобов'язань до цієї дати. Здійснено порівняльний аналіз трьох випадків виходу США (1984, 2017 і 2025 рр.) у контексті статей 54–56 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р. і принципів *facta sunt servanda* та добросовісності. Доведено, що в усіх трьох епізодах США діяли в межах установчого договору, а отже не порушували міжнародне право, попри політичний характер мотивації. Обґрунтовано концепт «зворотного виходу» (*reversible withdrawal*): Статут ЮНЕСКО не встановлює заборон чи додаткових умов для повторного вступу, що дає змогу державі відновлювати членство без перегляду договірних зобов'язань і повторної ратифікації, у загальному порядку. Показано подвійний вимір виходу США — як юридично допустимого акту та як політичної декларації, що сигналізує про пріоритети зовнішньої політики й використання членства як інструменту впливу. Наголошено, що ЮНЕСКО демонструє відкриту модель членства й інституційну нейтральність, утримуючись від санкційного підходу до держав, що тимчасово припиняють участь, і зберігаючи

канали гуманітарної співпраці. Зроблено висновки про значення кейсу США–ЮНЕСКО для теорії міжнародних організацій щодо співвідношення договірної стабільності, суверенної автономії та ролі культурної дипломатії у підтриманні багатосторонності. Ключові слова: ЮНЕСКО, вихід держави, міжнародна організація, міжнародне право, США, *reversible withdrawal*, Віденська конвенція 1969, виключення держави, культурна дипломатія.

Ключові слова: ЮНЕСКО, вихід держави, міжнародна організація, міжнародне право, США, *reversible withdrawal*, виключення держави, культурна дипломатія.

Постановка проблеми

Вихід Сполучених Штатів Америки з Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), оголошений у липні 2025 року, став черговим проявом напруженості між політичними інтересами національних урядів і принципами багатостороннього співробітництва. Це рішення не лише створило прецедент повторного виходу держави-засновниці ЮНЕСКО, але й актуалізувало питання про правові межі суверенного права держав на припинення членства в міжнародних організаціях та повторного вступу до цих же організацій.

На відміну від багатьох інших міжнародних організацій, Статут ЮНЕСКО прямо передбачає можливість добровільного виходу держави-члена. Відповідно до статті II(6) Статуту, така держава повинна письмово

повідомити про свій намір, після чого вихід набирає чинності через один рік. Таким чином, ЮНЕСКО демонструє одну з найчіткіших і найбільш гнучких юридичних процедур виходу серед міжнародних організацій. Ця норма створює баланс між принципом добровільності участі та стабільністю інституційної структури організації й передбачуваністю дій усіх учасників організації.

США вже двічі користувалися цим правом, зокрема у 1984 та 2017 роках, що перетворило ЮНЕСКО на прецедент, де держава здійснює правомірний вихід із наступним поверненням (*reversible withdrawal*). Кожен випадок мав глибоко політичне підґрунтя, але відбувався в межах формально чіткої юридичної процедури, не порушуючи процедурних моментів виходу.

Разом з цим, вихід США у 2025 році ілюструє своєрідну зміну підходу до міжнародного членства - від довгострокового зобов'язання до короткострокового інструменту політичної демонстрації. У сучасних умовах такий крок набуває політико-юридичного значення: йдеться не лише про припинення фінансової участі чи представництва, а про дистанціювання від спільної культурно-цивілізаційної платформи провідної держави світу. Саме тому вихід США з ЮНЕСКО має не лише політичний, а насамперед юридичний вимір, який потребує фахового аналізу з точки зору міжнародного права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематика виходу держав із міжнародних організацій посідає окрему нішу у доктрині міжнародного права. У працях Г. Шварценбергера, А. Кассезе розглядалося право держав на припинення членства, але не випадки повторного виходу держав з міжнародних організацій. Юридичну основу для тлумачення таких дій становить Віденська конвенція про право міжнародних договорів (1969 р.), зокрема статті 54–56, які дозволяють припинення участі на підставі положень договору або за згодою сторін та статуту міжнародних організацій.

У вітчизняній науці питання виходу з міжнародних організацій розглядалися у

працях М. Буроменського, проте акцент не був зроблений на випадках повторного виходу держав з міжнародних організацій. Досвід ЮНЕСКО є унікальним тим, що ця організація - одна з небагатьох у системі ООН, чий Статут чітко передбачає механізм виходу, що дозволяє оцінювати цей випадок як реалізацію передбаченого права, проте регулярне використання цього права державою-учасницею може свідчити про своєрідну форму зловживання.

Метою статті є розкриття юридичної природи, процедурних аспектів та міжнародно-правових наслідків виходу Сполучених Штатів Америки з ЮНЕСКО, а також аналіз гнучкості інституційного механізму Організації, що забезпечує можливість подальшого повернення держав-членів без порушення принципів стабільності та універсалізму міжнародного співробітництва. У межах поставленої мети дослідження спрямоване на: з'ясування правової підстави виходу відповідно до статті II(6) Статуту ЮНЕСКО; порівняння трьох історичних випадків виходу США (1984, 2017, 2025 рр.) з ЮНЕСКО з точки зору їхньої відповідності міжнародному праву; аналіз юридичних наслідків виходу для США та держав-членів організації; оцінку правомірності та передбачуваності механізму повторного вступу.

Виклад основного матеріалу

Сполучені Штати Америки були серед держав-засновниць ЮНЕСКО, підписавши її Статут у листопаді 1945 року. Саме американська дипломатія відіграла вирішальну роль у формуванні концептуальних засад цієї організації, зокрема в закріпленні преамбульного принципу Статуту ЮНЕСКО: «оскільки війни починаються в умах людей, саме в умах людей мають бути зведені оборонні споруди миру» [1].

З моменту створення організації США виступали одним із її головних фінансових донорів. Протягом перших трьох десятиліть членства частка США у фінансуванні ЮНЕСКО коливалася від 20 до 25 % загального бюджету (це є великим показником), а американські представники активно формували міжнародні стандарти у сфері освіти,

свободи слова та охорони культурної спадщини.

В середині 1970-х рр. почали з'являтися розбіжності між американським підходом до свободи інформації та концепцією «нового міжнародного інформаційного порядку», яку просували держави Руху неприєднання. Рух неприєднання - рух, що об'єднував країни, які проголосили основою свого зовнішньополітичного курсу неучасть у військово-політичних блоках і угрупованнях. В певний момент зростання дебатів у межах ЮНЕСКО щодо колоніалізму, расизму та ролі держав у світовому культурному розвитку спричинило появу у США уявлення про надмірну політизацію діяльності цієї організації. У результаті у 1983 році США оголосила про намір вийти з ЮНЕСКО, і 31 грудня 1984 року офіційно припинили своє членство. Це був досить тривалий час неучасті США у цій організації. США повернулися до організації лише у 2003 році.

Проте у 2011 році, після прийняття Палестини до складу ЮНЕСКО, США припинили сплату членських внесків, що призвело до втрати права голосу у 2013 році. Перший вихід США за адміністрації Дональда Трампа у 2017 році пояснювався Державним Департаментом США: «антиізраїльською упередженістю» та «необхідністю структурних реформ». У 2023 році нова адміністрація США ухвалила рішення про відновлення членства в ЮНЕСКО, вказуючи на стратегічну необхідність протидії зростаючому впливу Китаю у сфері освіти й технологій.

Черговий (наразі останній) вихід у 2025 році по суті є третім за історію двосторонніх відносин США із ЮНЕСКО [3]. Він відбувся за тих самих юридичних процедур, передбачених Статутом ЮНЕСКО, але з іншими мотивами. Таким чином, США є єдиною державою, яка неодноразово користувалася правом виходу та повторного вступу, створивши міжнародно-правовий прецедент.

Юридичною підставою виходу США із ЮНЕСКО є стаття II(6) Статуту ЮНЕСКО, де зазначено:

«Держава-член або член - співробітник Організації може вийти з її складу після відповідного повідомлення Генерального директора. Це повідомлення набирає чинності

31 грудня року, наступного за тим, у якому воно було зроблено. Вихід зі складу Організації не знімає фінансових зобов'язань, що лежать на державі, що вибуває, по відношенню до Організації до моменту набрання чинності рішенням про її вихід. Повідомлення про вихід члена-співробітника зі складу Організації робиться від його імені урядом держави-члена або іншим відповідальним за ведення його зовнішніх зносин органом».

Таким чином, механізм виходу з ЮНЕСКО передбачає дві формальні умови:

- письмове повідомлення Генеральному директору Організації;
- дотримання мінімального перехідного періоду тривалістю один рік.

Відсутність будь-яких додаткових вимог, наприклад, схвалення Генеральної конференції чи сплата всіх фінансових зобов'язань до моменту виходу - свідчить про високу автономність держави-члена у реалізації цього права. Ця гнучкість відрізняє ЮНЕСКО від більшості інших установ системи ООН, у яких подібні процедури або не передбачені, або суттєво ускладнені.

Крім того, стаття II не містить обмежень щодо повторного вступу, що дозволяє державам безперешкодно повернутися шляхом подання нового документа про приєднання, затвердженого урядом відповідної держави. Відповідно до внутрішніх процедур ЮНЕСКО, таке приєднання набуває чинності з моменту прийняття Генеральною конференцією та внесення до офіційного реєстру членів. Цей правовий механізм реалізовує принцип відкритого членства, що закріплений у преамбулі Статуту, де наголошено, що ЮНЕСКО «покликана об'єднувати всі народи світу в ім'я миру та співробітництва». Таким чином, навіть після оголошення виходу організація формально визнає державу-члена частиною міжнародної спільноти до завершення річного строку, а після виходу залишається відкритою до її повернення.

Практика виходу США підтверджує, що застосування статті II(6) є виключно технічним процесом: жодних додаткових рішень чи процедурних обмежень Генеральний директор не застосовує, а факт виходу публікується у щорічному звіті «Report of UNESCO».

Це означає, що юридично вихід США у 2025 році має повністю легальний характер і не суперечить жодним нормам міжнародного права чи зобов'язанням, оскільки він ґрунтується на прямому статутному положенні, яке держава раніше ратифікувала.

Перший вихід США з ЮНЕСКО відбувся у 1984 році та формальною причиною було звинувачення ЮНЕСКО в «упередженості» та «надмірній політизації гуманітарних питань». Державний департамент США заявив, що ЮНЕСКО “has extraneously politicized virtually every subject it deals with” і більше не відповідає своїй місії сприяти міжнародному миру через освіту й культуру. З правової точки зору, дії США 1983–1984 років є зразком правомірного виходу з міжнародної організації в межах передбаченого статутного механізму. США подали письмове повідомлення Генеральному директору 31 грудня 1983 року, а тому членство офіційно припинилося 31 грудня 1984 року рівно через один рік, як цього вимагає стаття II(6) Статуту ЮНЕСКО. Жодних спорів щодо легітимності цього кроку не виникло. Вихід не призвів до денонсації Статуту. Більш того, як було описано вище, правова конструкція виходу з ЮНЕСКО має специфічну характеристику - збереження правової можливості для повторного приєднання без додаткових умов. Саме ця характеристика дозволила адміністрації США у 2003 році поновити членство США шляхом звичайного подання заяви та ухвалення рішення Генеральною конференцією без будь-якої додаткової переговорної процедури чи перегляду зобов'язань. Таким чином, випадок 1984 року створив правовий прецедент, який в певній мірі заклав основу для подальших повторних виходів і повернень. З юридичної точки зору, це реалізація принципу *reversible withdrawal*, тобто виходу, який не руйнує повністю правового зв'язку між державою та міжнародною організацією, а дозволяє поновити його в майбутньому.

Другий вихід США із ЮНЕСКО був оголошений у жовтні 2017 року, де підставою зазначеною у повідомленні Державного департаменту США, стало “необхідність фундаментальної реформи в організації через продовження антиізраїльської упередже-

ності”. Формально повідомлення про вихід США було направлено Генеральному директору ЮНЕСКО у відповідності до статті II(6) Статуту, а тому вихід набув чинності 31 грудня 2018 року [11]. Протягом цього річного періоду США зберігала усі права та обов'язки члена організації. З юридичної позиції цей вихід повторював прецедент 1984 року: держава діяла в рамках передбаченого статутного механізму, не порушуючи міжнародного права і не виходячи за межі принципу *pacta sunt servanda*. У документах ЮНЕСКО зазначалося, що рішення США не потребує схвалення Генеральної конференції й набирає чинності автоматично після закінчення зазначеного періоду. Разом із тим, політичні наслідки були ширшими. Вихід США відбувався у контексті ширшого розриву з міжнародними організаціями, а саме зі Світовою організацією охорони здоров'я (ВООЗ). ЮНЕСКО не вживала жодних обмежувальних заходів щодо США. Вона зберегла відкритість до співпраці, особливо у сферах освіти, захисту культурної спадщини. Така позиція фактично підтвердила принцип гнучкого членства, коли вихід держави не має характеру остаточного розриву.

У 2023 році адміністрація США ухвалила рішення про повторне приєднання до ЮНЕСКО, офіційно обґрунтовуючи це необхідністю “протидіяти китайському впливу в рамках глобальних освітніх та технологічних систем.” [8] Відповідно до процедур організації, рішення про відновлення членства було прийняте Генеральною конференцією, а США знову набули статусу повноправного члена. Юридично цей процес став ілюстрацією принципу за якого держава, що вийшла в установленому порядку, може повторно приєднатися без нових переговорів чи ратифікації. Це вкотре підтверджує особливу природу ЮНЕСКО як міжнародної організації з відкритим і всеохопним членством, де політичні розбіжності не трансформуються у юридичні бар'єри.

Наразі останнє рішення про вихід США з ЮНЕСКО, оголошене 22 липня 2025 року, стало третім за історію американської участі в Організації. Цей крок ґрунтувався на Президентському Указі “Withdrawing the United States from and Ending Funding to Certain

United Nations Organizations” від 3 лютого 2025 року, яким Державному секретарю було доручено провести 90-денний перегляд участі США у трьох агенціях ООН, зокрема, ЮНЕСКО [6]. Відповідно до цього документа, ЮНЕСКО було визнано організацією, що “продемонструвала нездатність до реформ, постійно демонструвала антиізраїльські настрої протягом останнього десятиліття та не змогла вирішити такі виклики.” У прес-релізі Державного департаменту США від 22 липня 2025 року зазначалося, що “подальша участь у діяльності ЮНЕСКО не відповідає національним інтересам США”. Таким чином, юридичною підставою виходу знову виступила стаття II(6) Статуту ЮНЕСКО, яка надає державі право вийти шляхом письмового повідомлення. Вкотре юридична процедура виходу була дотримана бездоганно: повідомлення направлено Генеральному директору ЮНЕСКО; річний період очікування встановлений відповідно до статутних вимог; збереження членства та прав голосу до завершення 2026 року підтвержене офіційно.

З політичного боку, вихід став продовженням курсу нової адміністрації США на ревізію їх участі у міжнародних інституціях.

Зі свого боку, Генеральний директор ЮНЕСКО у спеціальній заяві (Paris, 22 July 2025) висловила глибокий жаль щодо цього рішення, назвавши його «таким, що суперечить основним принципам багатосторонності». Водночас було наголошено, що крок США не став несподіванкою і що ЮНЕСКО завдяки реформам 2018–2024 років фінансово готова до зменшення внесків [7].

Отже, з позиції ЮНЕСКО вбачається підтекст трактування виходу не як безповоротного розриву зобов'язань, а як своєрідного тимчасового припинення участі, що не позбавляє державу права на повторне приєднання. Така інтерпретація відображає характерну рису міжнародної організації – її інституційну нейтральність і прагнення уникати політичних конфліктів.

Згідно з Віденською конвенцією про право міжнародних договорів 1969 року, припинення участі держави у міжнародному договорі є правомірним, якщо таке право прямо передбачене в договорі (стаття 54,

пункт “а”). У випадку ЮНЕСКО це право закріплене у Статуті, ратифікованому США. Таким чином, з точки зору міжнародного права, жодних порушень принципу добросовісності (good faith) чи зобов'язання *sunt servanda* у діях США не вбачається. Держава скористалася правом, наданим їй самим установчим актом.

Однак, можуть виникати питання щодо моральної відповідальності за дотримання принципів багатосторонності та передбачуваності. Адже повторювані виходи та приєднання до міжнародної організації підбивають передбачуваність для інших учасників організації.

Цей випадок демонструє співіснування двох площин міжнародної відповідальності: формально правової - яка дотримана у повному обсязі; та моральної (етичної) - яка ставить питання про межі добросовісного багаторазового користування правом на вихід. З практичної точки зору, процедура виходу не вплинула на дієздатність самої організації. Проте є питання чи може держава, що бере участь у міжнародній організації систематично використовувати право на вихід як інструмент політичної демонстрації своєї позиції.

ЮНЕСКО є однією з небагатьох міжнародних організацій, які передбачають чіткий, але водночас м'який механізм виходу держави-члена. Цей механізм закріплений у статті II(6) Статуту та є прикладом правової гнучкості, що забезпечує рівновагу між принципами стабільності міжнародних зобов'язань і поваги до суверенітету держав. Саме ця особливість дозволила виникнути феномену зворотного виходу, за якого держава може вільно залишати організацію, а потім повертатися без потреби укладати новий установчий договір чи проходити процедуру повторної ратифікації.

ЮНЕСКО демонструє, що універсальна культурна організація може залишатися стабільною навіть за умов циклічної зміни складу держав-членів. ЮНЕСКО відображає її установчу філософію, що будь-яка держава, навіть якщо виходить зі складу учасників, залишається частиною світової культурної спільноти. ЮНЕСКО не вдається до санкцій

чи процедур обмеження співпраці з державами, які повідомили про вихід.

Гнучкість ЮНЕСКО проявляється у: процедурній реалізації виходу, що не потребує схвалення колективних органів і відбувається автоматично після закінчення встановленого строку. Інституційному напрямку: вихід не призводить до втрати історичного членства, так у публікаціях ЮНЕСКО США продовжує фігурувати як засновник організації. А повторне приєднання відбувається шляхом простої заяви уряду і затверджується Генеральною конференцією без повторного підписання установчого акту. Разом з цим, випадок США з трьома циклами виходу і двома поверненнями послабив правовий статус організації.

Вихід із ЮНЕСКО має подвійний характер, як юридичним актом та культурно-дипломатичним сигналом. На відміну від виходу з економічних чи безпекових організацій, припинення участі у ЮНЕСКО не змінює баланс сил чи зобов'язань у міжнародному праві. Проте впливає на імідж держави як учасника глобального культурного діалогу.

Генеральний директор ЮНЕСКО вказувала, що вихід США насамперед зачіпає самі американські університети, культурні центри, наукові установи, що співпрацюють у межах програм World Heritage, Creative Cities, University Chairs. Іншими словами, вихід не лише позбавляє державу голосу в міжнародних форумах, але й послаблює її "м'яку силу" та можливість впливати на формування глобального гуманітарного порядку через освіту, культуру й науку.

Юридично ЮНЕСКО не може оскаржити сам факт виходу, потенційно є можливість оскарження процедури виходу держави (такі випадки відсутні). Після виходів США 1984 і 2017 років організація залишала відкритими спільні проекти зі Smithsonian Institution, Гарвардським університетом, Національним парком Grand Canyon, що реалізовували програми зі збереження культурної спадщини.

Це формує практичний компроміс між політичною позицією держави та гуманітарною місією ЮНЕСКО. З точки зору міжнародного права, така ситуація не суперечить

нормам Віденської конвенції про право міжнародних договорів, оскільки Статут ЮНЕСКО не обмежує співпрацю з державами-нечленами. Навіть після виходу держава може продовжувати участь у програмах, фінансованих через національні комісії, університети або приватних донорів.

Політичний вимір цього явища полягає у тому, що вихід із ЮНЕСКО дедалі частіше використовується не як інструмент правового розриву, а як форма зовнішньополітичної декларації, покликана продемонструвати ідеологічні пріоритети уряду. У випадку США це стратегія "America First", спрямована на дистанціювання від глобалістських проєктів, зокрема цілей сталого розвитку ООН (SDGs). Водночас ЮНЕСКО зберігає інституційну нейтральність.

Отже, приклад ЮНЕСКО підтверджує, що гнучка правова модель членства, поєднана з культурною дипломатією, забезпечує стійкість міжнародних інституцій у добу фрагментації світового порядку.

Висновки

Досвід виходу США з ЮНЕСКО є прикладом реалізації передбаченого міжнародним правом права держави на припинення членства у міжнародній організації. Від 1945 року США тричі повідомляли про вихід із ЮНЕСКО і вже двічі поверталися, що дозволяє розглядати цей процес як юридично легітимний, але політично спірний інструмент зовнішньої політики. Юридична сторона виходу не викликає сумнівів. Вона ґрунтується на положеннях статті II(6) Статуту ЮНЕСКО, яка надає державі право вийти шляхом письмового повідомлення, чинного через рік. Ця норма є втіленням принципу суверенної автономії держави-члена у поєднанні з повагою до стабільності міжнародної організації. Вихід США відповідає також положенням статей 54–56 Віденської конвенції про право міжнародних договорів (1969 р.), що визнають можливість припинення участі на основі спеціального договірного застереження.

Політична складова демонструє, що вихід із ЮНЕСКО виступає насамперед актом зовнішньополітичної декларації, а не правової проблематики. Для держави такий крок

є способом підкреслити ідеологічну позицію, не порушуючи формальних норм міжнародного права.

ЮНЕСКО, своєю чергою, є прикладом гнучкої правової моделі, що поєднує стабільність установчого договору та відкритість для повторного членства. Організація не застосовує санкцій чи процедур обмеження співпраці, визнаючи держави, які вийшли, потенційними учасниками майбутніх ініціатив. Така позиція свідчить про правову нейтральність ЮНЕСКО, яка залишається відкритою платформою для культурного діалогу навіть у періоди політичної поляризації.

Феномен зворотного виходу характерний саме для ЮНЕСКО та має значення для всієї теорії міжнародного права, оскільки демонструє можливість поєднання договірної стабільності та політичної еластичності. Це доводить, що сучасна міжнародна організація може існувати без надмірної юридичної жорсткості, ґрунтуючись на взаємній добросовісності та спільній культурно-цивілізаційній місії. Культурна складова процесу виходу також має правове значення адже відмова від участі у ЮНЕСКО це втрата каналів культурної дипломатії, зменшення впливу у глобальній гуманітарній системі та ослаблення «м'якої сили» держави.

Література

1. Constitution of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 16 November 1945. <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/constitution>

2. Vienna Convention on the Law of Treaties, 23 May 1969. https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf

3. United States Department of State. The United States Withdraws from the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO): Press Statement by Tammy Bruce, Department Spokesperson. – 22 July 2025. <https://www.state.gov/releases/office-of-the-spokesperson/2025/07/the-united-states-withdraws-from-the-united-nations-educational-scientific-and-cultural-organization-unesco/>

4. UNESCO. Withdrawal of the United States of America from UNESCO: statement by Audrey Azoulay, Director-General. – 22 July 2025. <https://www.unesco.org/en/articles/withdrawal-united-states-america-unesco-statement-audrey-azoulay-director-general>

5. President of the USA. Executive Order 14199, February 4, 2025 – Withdrawing the United States From and Ending Funding to Certain United Nations Organizations and Reviewing United States Support to All International Organizations. – Washington, D.C., 04.02.2025. <https://www.federalregister.gov/documents/2025/02/10/2025-02504>

6. BBC News. Trump Administration Pulls US Out of UNESCO Again. – 22 July 2025. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/news/>

7. Chrisafis A. Trump pulls US out of Unesco in blow for UN culture and education agency. The Guardian. 22 July 2025. <https://www.theguardian.com/world/2025/jul/22/us-unesco-withdrawal-trump-united-nations>

8. Lotz A. What to know about UNESCO, the UN organization Trump is pulling the U.S. Axios. 22 July 2025. <https://www.axios.com/2025/07/22/unesco-trump-us-withdrawal-explained>

9. United States Department of State. The United States Withdraws From UNESCO: Press Statement, 12 October 2017. <https://2017-2021.state.gov/the-united-states-withdraws-from-unesco/>

10. Cassese A. International Law. Oxford: Oxford University Press, 2005. 558 c.

11. United States Gives Notice of Withdrawal from UNESCO, Citing Anti-Israel Bias // American Journal of International Law. 2018. – Vol. 112, №1. P. 107–109. <https://doi.org/10.1017/ajil.2018.2>

12. von Borzyskowski I., Vabulas F. Public support for withdrawal from international organizations: Experimental evidence from the US // The Review of International Organizations. 2024. – Vol. 19, № 4. P. 809–845. <https://doi.org/10.1007/s11558-024-09539-2>

13. Dijkstra H., von Allwörden L., Schuette L.A., Zaccaria G. Donald Trump and the survival strategies of international organisations: when can institutional actors counter existential challenges? Cambridge Review of International

Affairs. 2024. Vol.37, №2. P. 182–205. <https://doi.org/10.1080/09557571.2022.2136566>

**WITHDRAWAL FROM AN
INTERNATIONAL ORGANISATION AS
A TOOL OF INFLUENCE: THE UNITED
STATES VS. UNESCO**

The article analyses, from an international-law perspective, the United States' withdrawals from the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) and the legal parameters of re-accession. It focuses on Article II(6) of the UNESCO Constitution, which permits voluntary withdrawal by written notification to the Director-General, taking effect after one year (31 December of the following year) and without releasing the state from financial obligations accrued before that date. On this basis, the paper compares the three U.S. episodes (1984, 2017 and 2025) and evaluates their conformity with Articles 54–56 of the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties, as well as the principles of *pacta sunt servanda* and good faith. It argues that

each withdrawal was legally valid because it relied on an explicit treaty clause, even though the decisions functioned as political signals reflecting changing ideological and strategic priorities. The study conceptualizes “reversible withdrawal”: the UNESCO Constitution contains no restrictions on re-entry, enabling a former member to restore membership without renegotiation or re-ratification, through the Organization’s ordinary admission procedures. UNESCO is therefore characterised as a flexible institution with an open membership model and an avoidance of punitive responses to departing states, while maintaining channels for cultural, educational and scientific cooperation. The U.S.–UNESCO case contributes to the theory of international organizations by illustrating how treaty stability and sovereign autonomy are balanced in practice and how cultural diplomacy shapes the sustainability of multilateral engagement.

Keywords: UNESCO, state withdrawal, international organization, international law, United States, reversible withdrawal, state expulsion, cultural diplomacy.